

ČASOPIS S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO.

Štev. 12. V Ljubljani, 1. decembra 1892. Leto XXII.

Na Miklavžev večer.

Prišel Miklavžev je večer,
 Otrokom radost z njim obila,
 In k svetcu moli mnogotér,
 Da lepa bi prejel darila . . .

Ob oknu pa klečí otrók:
 Na licih se pozná mu béda,
 Solz vrè mu iz očij potók,
 Moleče v nebo zvezdno gléda:

„O čuj me, sveti Nikoláj,
 Čuj glas ubogega otroka:
 Daróv blestečih mi ne dáj,
 Ne dáj posvetnih tvoja roka!

A več še, kakor dar je vsak,
 Ki danes jih dariš po svetu,
 Najdražji dar mi pač je tak,
 Ki tebe prosim ga — očetu! — —

Preteklo je vže nekaj let,
 Kar oče mene je ostavil,
 Črez rek devét, gorá devét,
 V svet novi srečni se odpravil.

In zdaj se vrača spet domóv,
 — Takó mi pisal otročiču —
 Zató ga váruj ti — valóv,
 Da zopet vidim ga — v božiču!“ . . .

Vitalis.

Vaški listonoša.

a vse zgodaj nekega dne je bila vže po konci pridna Marjeta, žena vaškega listonoše, in pospravljala po hiši. Dobra, vže postarna ženica ni mogla biti nikoli brez dela. — Peč, ki je zavzemala skoraj polovico sobe, razprostirala je prav ugodno gorkoto. Na mizi so stale priproste navadne posode, kruh in nekoliko surovega masla, to vse pripravljeno za zjutrek. — Ko stopi njen mož iz stranske sobice v službenej obleki v sobo, takój prinese Marjeta zjutrek na mizo, kateri oba mirno zavžijeta. — Po zajutreku odprè Marjeta zamrzneno okno, pogleda na polje, vzdihne, zaprè okno in reče: „Oj kako zopet sneg mède, ne vidi se niti za stopinjo naprej; ti moj stari, danes pa vender ne moreš nikamor iz hiše!“

„Takó? In kdo naj potlej raznese ljudem željno pričakovane liste in časopise po vaših, ako bode listonoša zaradi nekoliko snegá sedel doma pri gorkejši peči?“

„O to pač ni nobena tolika nesreča, ako ljudje danes ne dobé listov in časopisov v róke! — Mnogo bolje, kakor pa svoje življenje staviti v nevarnost. In danes je še celó tvoj šestdeseti rojstni dan!“

„I nù, tolike nevarnosti menda vender le ni, da bi ne mogel nikamor iz hiše,“ odvrne listonoša, „vže večkrat sem hodil v takem vremenu, pa sem se zmiraj povrnil srečno domóv.“ — To rekši, obleče se v službeno suknjo, vrže si poštno torbico preko rame ter se spravi na pot. Še vzame palico in debele zimske rokavice, podá ženi Marjeti roko v slovo ter otide iz hiše. — Marjeta ga spremi do vežnih vrat, kjer jej on še jedenkrat v glavo pokima, potem pa naglo zgine po sneženih zametih. Žena se nekako zamišljena vrne v sobo.

Bila je huda zima! Sneg je kar škripal pod nogami starega listonoše, ki je nesel polno torbo vsakovrstnih listov in časopisov, a na hrbtu še precejšen kup paketov. Iz začetka je bil pot še precej dober, utrjen od težkih vaških sanij, in to vse do prve vasi, kjer je stopil v krèmo. Na vratih ga je prvi pozdravil gostilničar, ki je vže težko pričakoval časopisov, da bi jih dal svojim radovednim gostom. Pregovorivši nekoliko besedij s krčmarjem o denšnjih slabih časih nastavi svojo pot dalje. Tú in tam oddavši še nekoliko listov ondotnim stanovnikom, pride naposled k zadnji kočji, ki je stala vža zunaj vasi. Na vratih te ubožne kočje je stala siva ženica z upognjenim hrbtom, ki ga je takój vprašala z omolklim glasom, ali ima morda kak list za njo od njenega sina iz Amerike?

„Nimam danes nič,“ odgovori jej listonoša. Starka izmrmra nekoliko nerazumljivih besedij ter otide zopet v svojo borno kočico. — Takó je stala ta starka vže nekaj let vsako jutro pri dobrem in slabem vremenu na vratih svoje ubožne kočje in željno pričakovala kakega lista od svojega sina iz Amerike. Nù, njen sin je našel v daljnem svetu svoj hladni grob, kder mirno počiva njegovo telo daleč daleč od svoje domovine. In sirota mati ga vsak dan pričakuje, da se povrne k njej domóv.

Listonoša se zdaj podá zopet v drugo vas, da tudi tam oddá liste in časopise tamošnjim prebivalcem, ki ga izvestno vže vsi težko pričakujejo. Vže se je videl iz bližnje vasi zvonik in cerkev, ki sta bila pokrita z debelim snegom. Še nekaj stopinj in listonoša je bil tudi v tej vasi; oddal je liste in druge stvari ondotnim prebivalcem ter stopil v župnijo. Tu mu pride cerkvenik nasproti, vzame liste in časopise za gospoda župnika ter mu reče, da naj stopi v kuhinjo, da se malo ogreje in odpočije. Listonoša odpočivši se, nastavi svoj pot v tretjo vas. Greoč po debelem snegu in v hudem mrazu, premišluje, kako ugodnejše bi pač bilo v takem vremenu sedeti domá pri gorkejši peči, kakor pa tako star prenašati liste vsaki dan iz vasi v vas. Dan je vže krajši in jelo se je mračiti. Vesel je bil listonoša, da je vže tudi zadnjo vas obhodil, ker od tukaj ima zdaj po bližnici samó jedno uro do svojega doma. Oddati ima še samó jeden list nekemu bogatemu graščaku, čegar graščina je bila nekoliko korakov iz vasi. Prišedši v grad, ne najde nikogar, dokler se ne odpró vrata grajske dvorane, iz katere stopita gospod in gospa, ki sta bila vsa v črnej obleki in sta si z robcem zakrivala obraz ter bridko jokala. Šla sta mimo listonoše, da ga niti opazila nista. Zdaj pride grajski sluga, ki je tudi zelo žalosten. Ta pozdravi starega listonošo s tresočim se glasom, vzprejme pisma na gospoda graščaka ter na vprašanje listonoševo, zakaj je v graščini taka žalost in zakaj se óni gospod in gospa tako jokata, odgovori, da se je v graščini zgodila velika nesreča, ker je jedini sin in naslednik gospoda graščaka na včerajšnjem lovu ubit bil. Sluga ni mogel niti besedice več izpregovoriti — vroče solze so ga oblile. Listonoša nato molče otide iz graščine. Ko je drugokrat nosil pisma v graščino, mislil si je večkrat: „Kako bogati so ti ljudje, in on v primeri z njimi tak siromak!“ Nù, danes si je mislil vse drugače: „Kako ubožni so ti plemiči, a on je tako bogat! Za nič bi ne mogel ž njimi menjati. Ti so propadli, a on ima čvetero otrok, katere si je z velikim trudom odhranil in v dobre ljudi napravil, ki mu so za njegovo ljubezen in skrb tudi hvaležni.“ Tako premišljujoč, ni pazil na pot, po katerem je debel sneg gazil. Nù, kmalu je zapazil ono staro hrastovo drevo, ki je pod silno sneženo težo globoko k tlam upognilo svoje debele veje in mu je bilo vedno znamenje, da je na pravem potu.

On to staro drevo dobro pozna ter je uverjen, da ni zgrešil pravega pota, da-si ne vidi drugega okolo sebe, kakor s snegom pokrito površje. Urno je koracal dalje. Vse bolj temno je postajalo. Noč, temna noč se je ulegla na zemljo in sneg je neprenehoma padal v debelih kosmih. Pri vsakej stopinji se mu je noga globoko udrla v sneg in z veliko težavo je izvlekel zdaj jedno, zdaj drugo nogo iz snega, kar mu je hojo zelo otežavalo. Kamor koli je pogledal, vse je tiho in mirno; nikjer nobene hiše, nikjer nobenega glasú, niti psa, niti luči. Skrbeti ga je začelo, da je vender znabiti zašel iz pravega pota, zatoraj postoji ter gleda okolo sebe, ali zamán: od nikoder nobenega glasú. Bil je čisto sam na tej nepreglednej puštinji. Ako bi tu malo odpočival, nestalo bi ga v globokem snegu in hudem mrazu. Zatorej gre dalje, upajoč, da pride zopet na pravi pot. Od dolge in mučne hoje zastajale so mu noge in vroč pôt mu je oblival čelo.

Nù zdajci zapazi ne daleč od sebe nekaj velik predmet, mislil si je, da je to kaka kmečka kočica, v kateri bi nekoliko odpočil, zatorej podvoji svoje korake, da bi skoraj bil tam. Bil je vže prav blizu, ko vidi, da to ni nobena kočica, nego

le ono staro hrastovo drevo, od katerega se je nadejal, da pride izvestno domóv. Kaj naj stori zdaj? Na vso moč poskuša, da bi šel dalje, ali zamán, moči mu ne dopuščajo. Slab in ves onemogel se nasloni ob hrastovo drevo ter poskuša nekoliko postati, da se vsaj malo odpočije, predno nastavi dalje svoj pot. Trudne oči se mu zapró in polagoma se spusti v sneg. Bilo mu je tako ugodno v mehkem snegu, da takój zaspí. Debeli sneženi kosmi so mu padali na lica.

Njegova dobra žena Marjeta je bila v velikih skrbih in to tembolj, čim bolj se je bližala noč. Pri vsem njenem opraviu ni bilo minute, da bi ne bila pomislila nanj. Vsak pogled skozi okno jo je opominjal, kako težavno službo ima danes njen

mož. Pričakuje ga vsak čas; večerja stoji vže pripravljena v peči na čast njegovemu rojstnemu dnevnu. „Kje neki je zaostal? — Drugače je bil ob tem času vže vselej domá.“ Zopet gre k oknu in gleda, ali temà je, da ne more videti ničesa. Posluša pri vratih, je-li kdo gre; ali zamán, vse je tiho in mirno. Ker jej v temi ni bilo prijetno, prižge si luč in vzame delo v roke, ali roke so se jej tresle, kakor še nikoli poprej. Mine jedna, mine druga ura, ali moža še ni od nikoder. — Odloči se, da gre na pošto in popraša tam zanj, ali kako naj pusti

samo hišo, mož bi utegnil v tem času domov priti. Zdajci začuje korake zunaj pred hišo; takoj skoči na vrata, ali tu dobi svojo najstarejšo hčer Cilko z njenim možem, ki sta prišla, da čestitata dobremu očetu. Zeló se ustrašita oba, ko zaslíšata, da očeta še zdaj ni domov. Na to pride tudi najstarejši sin, ki je bil črevljár, in je prinesel očetu lepe črevlje v dar.

Ko so tudi njemu povedali, da očeta še ni, bled je postal kakor zid in dejal: „Hitro ga moramo iti iskat!“ — V tem sta bila prišla tudi najmlajši sin in najmlajša hči in vsa družina je bila skupaj, le očeta ni bilo med njimi. Sinova in zet sklenejo, da gredó očetu naproti. Da-si so bili sami v velikih skrbéh, vendar so tolažili mater, rekoč: „Ne žalostite se, mati, toliko; oče je izvestno ostal v bližnjem vasi, ker ga je noč prehitela; mi gremo ponj in ga hočemo domov pripeljati!“ — „Daj Bog! da bi ga dobili“, reče mati s tresočim se glasom. — Tako je tudi bilo. Sneg je nehal padati in mesec je začel sijati na sneženo površino. Trije krepki mladeniči so čvrsto korakali po zamrzlem poti. Po dolgej hoji pridejo v prvo vas, kjer je vže vse spalo, le v eni krčmi je še gorela luč.

Vsi trije stopijo v krčmo, misleč, da ga dobé notri, ali ljudje so jim rekli, da se je bilo vže zmračilo, ko je listonoša otišél iz vasi. — Ne vedoč, kaj bi storili, mislijo si, da bi bilo najbolje, ako se vrnejo domov, ker je znabiti oče vže domá. In res, poslovivši se v krčmi, napravijo se naravnost proti dómu. Bili so pa vendar v velikih skrbéh za očeta. Nikjer ni bilo nobene kočé, kjer bi ga mogli najti. Naposled pridejo tudi do onega starega hrasta, pod katerim je onemogli listonoša še vedno sladko spal. Prva dva otideta mirno mimo drevesa, a najmlajši sin postoji malo, ter gleda okolo sebe. Tú pod tem starim hrastom je večkrat počival z očetom, ko sta se šla ob nedeljah in praznikih sprehajati. V prijetnej senci tega drevesa sta večkrat sedela in se pogovarjala to in óno. Takó premišljujoč zagleda se v sneg pod drevesom ter vidi, da se v snegu nekaj premikuje. Stopi bliže, pripogne se in potiplje z roko v sneg. Zdajci zavpije na ves glas od strahú in veselja, ko je našel očeta. Mesec je obseval starčovo blede lice, ki je bilo od hudega mraza vže otrpnelo. Ko je odmetal sneg z njega, jel je klicati brata in svaka na pomoč, ki sta bila vže daleč naprej otišla. Ta dva sta hitro prihitela in pomagala starčka spraviti na noge. Ali vsi poskusi, da bi ga oživeli, bili so brez uspeha. — Kaj naj storé? Kako mu naj pomagajo? Hitro jim pade na um, kaj naj storé. Prigovor pravi: Ljubezen je najboljši svetovalec. Vzdignejo ga, zavijejo prav dobro v njegovo suknjo in ga tako prinesó domov. Zna se, da so se vsi jokali, a najbolj njegova žena Marjeta, ko je ugledala svojega moža, ki ni dal nobenega znaka življenja od sebe.

Nú zdaj ni čas zato, da bi se človek jokal, treba je hitre pomoči staremu listonoši. Poslali so hitro po zdravnika, ki je rekel, da starčovo življenje še ni v smrtni nevarnosti. In res je starček po zdravnikovej pripomoči kmalu oči odprl in ugledavši svojo skrbno ženo Marjeto in otroke, ki so vsi stali ob njegovej postelji in mu stregli, nasmehnil se je prav sladko ter hotel nekaj izpregovoriti, ali moči mu še niso dopustile, bil je še preslab. Vsi so bili zdaj izvanredno veseli, da jim je Bog ljubeega očeta še pri življenji ohranil. — Preteklo je nekaj mesecev, predno je stari listonoša zopet mogel na noge. Še-le dobrodejni vzpomladanski zrak mu je dal toliko močij, da je mogel zopet iz hiše, a preteklo je še nekaj

časa, predno si je usojal liste raznašati po vaseh. Slabost v nogah mu je ostala za zmiraj; nikoli več ni mogel enako urno hoditi, kakor poprej. Nù kmalu se je dobila tudi za njega pri pošti ugodnejša služba, ki je bila njegovim močem primernejša in jo je lahko opravljal. Ko je solnce gorkeje postajalo in so se gore in travniki ogrnili z zelenjem in evetjem, takrat ga je neprestano želja vlekla v gozd in na polje. In ko je prišla zopet huda zima in je sneg ležal po gorah in dolinah, vedel je, da se mu ni treba bati nevarnosti za njegovo življenje. Učakal je še več svojih rojstnih dnevov, in vselej so se zbrali njegovi otroci, zetje, sinahe, vnuki in vnučice, da so mu čestitali in z njim praznovali veseli dan njegovega rojstva. Zna se, da so se pri tej priložnosti spominali tudi one grozne in neugodne zime, katera jim je bila naredila toliko strahu in žalosti ter se zahvalili dobremu Bogu na velikej dobroti, da jim je ohranil milega starčka — listonošo.

Hrvatski nap. J. Lochert.

Pred Božičem.

Na nekaj dni, pa je Božič pred durmi. Angeljčki so se zbrali na nebu in se razgovarjali, kakó bi najlepše okrasili zemljo, na katero ima priti pre-sveto dete, Jezušček sam.

Niso se dolgo razgovarjali in razdelili so si svoje delo. Jeden angeljčekov vzletel v zrak in napové vsem ptičicam, da naj nikar ne žvrgole tako glasno, ker skoraj se bode rodilo Dete, katero vse tako željno pričakuje — Jezus — Sin božji. In takrat mora zavladati povsod sveta tišina, le cerkveni zvonovi se smejo glasiti.

Drugi angeljček poleti do sivega kralja Zimoviča in ga prosi, da naj vso zemljo okraši, kolikor zná in more, ker bode ljubi Bog poslal na zemljo svojega jedinega Sina v veselje, srečo in odrešenje vseh ljudij. Sivi starec Zimovič takój vstane s svojega ledenega prestola; gre na polje, malne z žezlom, razprostre svoji roki in h kratí začne padati droben snežek, ki je čez noč ogrnil vso zemljo v lepo belo odejo.

Tudi drevesa se ogrnejo z belo odejo ter stojé ošabno in prevzetno, kakor nikoli poprej v celem letu. Videti je, kakor bi bile same Vile, ki so prišle, da oblagrujejo ljudi s svojim prihodom. Po hišah na oknih so vzrastle ledene evetice, kakeršnih ni še nikoli videlo človeško oko, in kakeršnih ni še nikdar naslikal noben slikar. Čez potoke in reke se je naredila trda skorja, da bi noben otrok ne padel v vodo in ne utonil, pa tudi zato, da bi se mladi in stari razveselili dričajoč se po polzkem ledu.

Tretji angeljček vzleti v vse prodajalnice, k vsakemu trgovcu ter jim reče: „Pripravite polno, vse polno, kolikor le morete igrač, podobie, knjižic, oblačil, čreveljčkov, klobučkov, slaščic, kolačkov in drugih lepih stvari, ki jih bode Jezušček delil dobrim in pridnim otrokom na sveti večer, ko pride na zemljo.“

Četrti angeljček poleti v majhne in velike gozde, potem pa v hiše ubožnih kmetov, dotakne se jih s prstom ob ramo, rekoč: „Vzdignite se, vzemite žage in

sekire v roke in idite v gozd, da nasečete prav veliko število božičnih drevese, ker sveti večer se vže bliža, in Jezušček pride, da porazdeli svoje darove na božična drevesca, ki mu jih so nastavili pridni otroci.“ Tega ni treba ubožnim kmetom povedati dvakrat. Da — skoraj bi bil nekaj pozabil, angelj je rekel tudi še to: „Poiščite v gozdu tudi vitkih brezovih šib, ker tu in tam so tudi malopridni in neposlušni otroci, katerim bo Božič prinesel samó take brezove masti, dokler se ne poboljšajo.“

Peti angeljček vzleti k mnogim in mnogim ženam, gospém in gospodičnam ter jih prosi, naj pripravijo, kolikor največ morejo, pozlačenih in posrebrnenih orehov, jabolk, zvezd, vencov in papirnatih veržic; naj sešijejo, kolikor največ morejo oblačile za puničke in druge lepe igrače, naj priredijo voščenih svečic in še drugih takih stvari, ki bodo poviševale sijajnost božičnega drevesca, to se zná, da vse to le za pridne in poslušne otroke.

Šesti in še mnogi drugi angelji so vzleteli k vsem starišem, kar jih je na vsem svetu, in so jim rekli, naj naročé svojim otrokom, manjšim in večjim, da naj bodo ves čas pred Božičem mnogo boljši in pridnejši, kakor so bili do zdaj, ker jih utegne sveto Dete Jezušček potem še obilneje obdarovati.

Nekateri otroci so celó pripovedovali, da ko so šli iz šole in v šolo, zdelo se jim je, kakor bi jim nekdo na uho govoril: „Otroci, bodite dobri in pridni, obnašajte se po cestah in ulicah spodobno, poslušajte svoje stariše in učitelje kakor svojega Boga, potlej smete pričakovati, da bodete imeli o Božiču veliko veselja.“

In res, še nekaj dnij in zapeli bodete veselo pesen: Zveličar preljubi, je prišel nocój, raduj se, o človek, in slavo mu poj! Prelepo in milo nebó se žari, nikoli še take ni bilo noči! — V višavi razlega se petje lepó, nebeški duhovi na nébu pojó: „Naj Bogu bo slava,“ odmeva vse čez, „mir zemlji izviraj nocoj iz nebes!“

Otroci moji ljubi, zdaj ste slišali, kaj vas vse čaka, ako bodete vredni milosti božje, ako bodete pobožni, ubógljivi, pridni in dobri. Zatorej molite Boga in delajte pridno, Božič je blizu!

Fr. Bartuš.

Govtu v spomin.

*Čoo bil otrok si nežen
Prav polileven. ljubeznív.
Sestram. brateem ne nadležen
In nikomur nagajív.
Torej bodi tebi, sinék.
Tudi v „Vrtei“ mal spominek!*

Jovan.

Poslušajmo Jakobino!

Huda zima danes je v prirodi:
 Sneg poleta na brezvevno zemljo,
 Burja vleče ob prijaznej hiši
 In na okna, glej, prosojna riše
 Cvet prekrasen — toda cvet ledén . . .

In sloni pri oknu mati siva,
 Zrè v pobeljeno prirodo mirno,
 Včasih tudi na dekletee mlado,
 Ki ob njej vrtí se neprestano,
 Zrè na vnuko svojo — Jakobino.
 Kaj li? . . . Plaka zopet mati stara?
 Res! — Solzé jej kapljejo po lici:

Kadar Jakobino zrè cvetočo,
 Ob očesi nje vrše spomini,
 Ki ostali so od nje mladosti;
 Kadar pa pogled jej v zimo pade,
 Zopet vstajajo ob njej spomini,
 Ki jej pričajo, da vgasne človek,
 Kadar sneg pobeli trudno glavo . . .

Zgane se od okna babica,
 Jakobino z vso strastjó poljubi
 Ter proseče jej takó zakliče:
 „Jakobina, ako ljubiš staro
 Babico, ki tebe vroče ljubi,
 Pesenco zapoj mi, da vztrepéče
 Vroče srce mēni v prsih mrzlih —
 Vidiš, tudi jaz sem nekđaj pela . . .“

Jakobina drobna, dete zlato,
 Ki jej nikdar ne poide pesen,
 Stopi se na sredo sobe gorke
 In takó zapóje mamki starej:

„Zima je od zunaj, huda zima —
 Blagor mu, kdor górkó sobo ima,
 Da pri peči greje se lepó
 In zapóje pesen si lahkó.“

Jakobina, tvoja vnuka mlada,
 Pesni drobne svoje póje rada,

Ker ledene zime hudi mráz
 Solz jej ne privablja na obráz.

Tù pri peči gorkej! . . . Kje na sveti
 More se prijétnjeje živeti?

Srečnejših ljudij, jaz menim, ni,
 Kakor, bábieca, své jaz in tí.

Vender, glej, zeló so redki časi,
 Da bi rádostni ti bili glasi —
 Na obrazi vidim redko sméh,
 Večkrat sôlze v tvojih zrem očéh.

Kadar zlati osivé mi kodri,
 In obrazek mi ovene bodri,
 Rádost mi ne mine, dobro vem,
 Večje se še nádejati smem . . .“

Sluša bábieca to pesen lépo,
 Zopet zgane se in Jakobino,
 Njo, ki roži je jednaka pestri,
 Z vso ljubeznijo na sree stisne
 In s poljubi zamaší jej usta.
 Pótlej pa na stol pri peči sede
 Ter s slabotnim glasom svojim resno
 Jakobini tó v odgovor reče:
 „Dete moje, ko ti pride stárost
 In ko zrla bodeš kakor jaz
 V prešle dni mladosti svoje srečne,
 Tákrat klicala boš solznih lic:
 Ti mladóst, življenja svétla dōba
 Ki si dala mi, kar človek more
 Vživati rádósti in veselja,
 Ti zajedno si nam kratka dōba
 Sanj blestečih, dōba lepih nádej —
 Starka kličem: Zdrav na té spomin! . . .
 Vender ako hočeš, da objemal
 Tožno bo vesel spomin ti dušo,
 Ne zapravi časa zlatega,
 Ne zapravi, moja Jakobina!“

Modést.

Na Miklavžev večer.

„Kaj ménite?“ rekla je mati svojima hčerkama, „kaj ménite, ali vam bode „Kaj prinesel kaj sv. Miklavž? Ali sta vže kaj prosili? Prošiti je treba, ako želimo kaj dobiti.“

„O dà, dà,“ ogласi se Anica, „jaz-sem ga vže prosila, da mi prinese nogavice in nove čreveljčke, katerih najbolj potrebujem, ker so moji vže stari in raztrgani.“

„O neumnica ti“, zavrne jo Katarinka, „kako da prosiš nogavice in novih čreveljev? Noga-vice nam bode vže mama naredila, in črevelje nam kupijo oče. Jaz nisem tako neumna, da bi prosila takih stvari, ki nam jih morajo oče in mati preskrbeti, jaz raje prosim sv. Miklavža, da mi prinese poln pehar najboljših slaščic in najlepših igrač.“ To

je slišala mati, nasmeje se in reče: „Je vže dobro, Katarinka; ker misliš, da ti stariši morajo preskrbeti vse, česar potrebuješ, in ti ni treba prositi za najpotrebnejše stvari, povedala bodem to sv. Miklavžu in on naj te sodi.“

Takój po večerji, ko sta Anica in Katarinka vže odmolili svojo večer-no molitevco in se vsaka po svoje priporočala sv. Miklavžu,

zasliši se zunaj pred hišo velika vika in krika ter rožljanje z verigami. „O jejmina, kaj neki je to,“ zavpijeta Anica in Katarinka ter skočita k oknu. Ali kako se ustrašita, ko vidita čudnega človeka s črnimi lasmi in črnim obrazom; glavo je imel s eunjo ovito, skakal in plesal je po cesti, kakor kak divjak in pri vsakem oknu zavpil: „Ali je pri tej hiši kaj otrok, ki ne molijo in ne poslušajo svojih starišev? Ali morda tudi kaj takih, ki bi vse radi imeli le od starišev, a delati

nočejo nič, da bi jim povrnilo dobrote. Jaz iščem takih otrok, da jih nazvanim sv. Miklavžu in mu povem, da ne zaslužijo, da bi jim kaj prinesel.“ Katarinka se tega zelo ustraši ter hoče od okna k materi, da bi se skrila. Ali mati pristopi k oknu, prime Katarinko čez pas in jej reče: „O le tukaj ostani in poslušaj, kaj pravi oni človek, ker ravno ti si taka, da želiš vse od starišev imeti ter nikoli ne vprašaš, od kod naj vzemó. Tebi so le slaščice pred očmi, na druge potrebnejše stvari pa ne misliš.“ — In slišal je te materine besede óni črni mož, ki je skakal in plesal pod oknom, nasmijal se, stresel z verigami in zdirjal naprej.

In kaj mislite, kaj je prinesel sv. Miklavž Anici in Katarinki?

Ko se drugo jutro Anica in Katarinka zbudita in pogledata, če jima je sv. Miklavž kaj prinesel, najde Anica najlepše nogavice in lepe nove črevlje, a vrhu tega še lepo ruto in lepo molitevno knjižico. — In Katarinka? Kaj pa ona? O jéjmina! poln pehar suhega kruha, nekaj suhih češpelj in krljev, vrhu tega pa strgane črevlje in zakrpane nogavice.

„Ali vidita zdaj,“ rekla je mati, „sv. Miklavž je storil takó, kakor sta si želeli. Oni črni mož je slišal vse, pa mu je povedal.“ —
—é.

Sv. Lucija.

Otročiči ljubi! pač se vže veselite in komaj pričakujete dneva sv. Miklavža. Zakaj bi se tudi ne veselili in z radostnim srecem ne pričakovali velikega prijatelja nežne mladine — sv. Miklavža? Ako ste pridni, poslušni in se radi učite, izvestno vam prinese sv. Miklavž mnogo lepega in koristnega.

Glejte, ljubi prijateljčki moji, ta navada, da sv. Miklavž nosi pridnim otrokom lepih darov ni povsod domá. V laških Tirolih in malo ne po vsej laškej deželi in tudi po drugod ne nosi, kakor pri nas, sv. Miklavž, ampak sv. Lucija. God in praznik sv. Lucije se obhaja v 13. dan meseca grudna.

Otroci se zelo veselé sv. Lucije. Sv. Lucija jim prinese mnogo lepega, dobrega in koristnega. Otroci vže komaj čakajo predvečera sv. Lucije, ker takrat nastavijo sv. Luciji plošček na okno, da jim kaj prinese. A sv. Lucija ne pride sama; njen zvesti služabnik pripelje na uzdi lepega oslička, na katerem sedi z lepimi darili bogato obdana sv. Lucija. Otrokom je treba skrbeti, da se ne zamerijo služabniku niti ljubej živalici — osličku sv. Lucije. Zatorej denejo v plošček otrobov pomešanih sè sólijo, ker to osliček sv. Lucije najraje jé. Služabnik pa je truden in upehan in kadar je hud mraz, ga še celó zebe; zatorej postavijo za njega na okno poleg ploščeka tudi kozarček, v katerem je nekoliko vina — kar popije služabnik sv. Lucije in se takó okrepča za daljni pot.

Dolgo čakajo otroci, in še v posteljci čujejo, da bi slišali zvonček, ki ga nosi na vratu osliček sv. Lucije, ali naposled vender le zaspé.

Drugi dan (sv. Lucije dan) se veselé pridni otroci lepíh daróv, ki jim jih je prinesla sv. Lucija. Malopridneži in lenuhi so žalostni, ker jim je prinesla sv. Lucija „šibo“ ali je pa pustila njihove ploščéke prazne ter se niti ozrla ni nánje.

Takó je v vsakej deželi kaj posebnega, kaj novega. Jaz mislim, da sv. Lucija nosi po nekaterih deželah otrokom zato, ker bi sv. Miklavž imel preveč opravila, ako bi hotel sam obiskati vse dežele, vsa mesta, vse vasi in vsako hišo, kjer prebivajo pridni in dobri otroci.

A zdaj vam vsem, čitateljčkom mladim, iz srea želim, da bi bili vedno dobri, pridni in pobožni; ako me bodete slušali, izvestno vas ne pozabi sv. Miklavž, in vam kmalu prinese lepíh in koristnih darov, katerih se bodete z veseljem spominjali še na svoja stara leta.

Anton Jaklič.

Telesno zdravje je veliko vredno.

(Konec.)

Ne kazíte si zob s slaščicami, tudi ne pregrizujete niti ne grizíte orehov, lešnikov ali drugih takih trdih stvari. Usta si po večkrat pridno izmivajte.

Ne slabíte si očí. Ne glejte dolgo v soluce; varujte se, da vam ne pride škodljivi prah v očí. Če vam kaj v očí pride, ne mencajte jih, ampak skušajte dotično stvar z lelika spraviti iz očíj.

5. Posebno se varujte strastij; ne samó da so pregrešne, ker nasprotujejo božjim zapovedim, one so tudi zelo nevarni sovražniki zdravju in življenju.

Varujte se soyaštva, ker po njem kri vzkípi, nepokoj nastane, slast do jedi mine, ter blédost in médlost nastopi. Zavid ali nevošljivost požré najboljše moči življenja, vzame spanje in je podobna kostnemu raku. Jeza je večkrat vzrok smrtnih boleznij, ker slabí človeško telo in ga konča. Marsikdo je od strahú umrl, ali si je pa zavoljo vednih skrbij, strahú, žalosti in gnjeva zapravlil svoje zdravje in si nakopal boléhavo življenje. Pa tudi preveliko, nezmerno veselje vas lahko v naglo smrt pripelje. Zatorej naj se človek vže v mladosti privaja, da kratí svoje želje in strasti ter pohleven in priprost postaja. Če vas pa vender jeza ali kaj drugega takega hudo poprime, pojdite vén, in zamislite se v kaj družega ter ne jejte in ne pijte poprej, dokler si niste popolnoma ohladili jeze.

6. Najboljši pripomoček, da si zdravje ohranite, je delo. Z delom se ohrani in pomnoži telesna moč. Navadite se torej delavni biti. Samó toliko glejte, da ne bodete delali čez svoje telesne moči. S plesom, tekom in skakanjem so si vže marsikateri otroci neozdravne boleznij in še celó smrt nakopali. Po velikem gibanju ali prevelikem trudu ne pojdite takój k počitku, ampak le počasi.

Najboljši počitek po trudu in delu je spanje, pa le nikar ne spite predolgo; sedem ali osem ur je dosti, da se naše telo v spanju izpočije in okrepi. Ne spite v debelih pérnatih posteljah, pa tudi ne z rokami pod glavo, niti s klučenim

telesom. Navadite se, zvečer kmalu k počitku in zjutraj zgodaj na noge. Zgodnja danica pridnim zlatica.

Pomnite otroci ta pravila, ki vam je podaja „Vrtec,“ da si ohranite telesno zdravje, in ravnajte se vse svojo življenje po njih, izvestno vam ne bo škodovalo.

Z i m a.

o zimi počiva zemlja in si nabira novih močij za prihodnjo vzpomlád.
Zemlja je kakor človek. Tudi človek potrebuje počitka, gre zvečer spat, da zjutraj vstane zdrav in krepák.

Drevesa so zgubila svojo lepo zeleno obleko in stojé gôla; cvetice so odevetele, trava po travnikih je zvenela in vse je tiho.

Ni je ptičice pevke, ki bi nas razveseljevala s svojim milim petjem, in tudi pastir ne žene več svoje črede na pašo.

Mraz, hud mraz je po zimi in ljudje se oblačijo v debelejšo obleko in kožuhe.

Zdaj vže ne moremo biti brez peči. V peč kurimo, da imamo gorke v izbi.

Mnogo je ledom pokrite. Sneg pada v gostih in debelih kosmih na zemljo ter pokrije polje in travnike, pota in strehe. Otroci se snega zelo veselé in ga radi pristrezajo v roke. Pod snegom raste mlada ožimina; sneg jo varuje, da ne pozebe.

Tudi zima dela otrokom mnogo veselja. Vozijo se na sanéh, dričajo se po ledu ali si pa naredé ob mehkejšem vremenu sneženega moža.

Ob dolgih zimskih večerih so otroci najraje domá v hiši. Igrajo se ali čitajo dobre in koristne knjige.

Božič je za otroke po zimi najlepši in najveselejši praznik.

(Po „Kellner-ju“ prel. Iv. Tomšič.)

ubožnih ljudij, ki nimajo ne drve ne obleke; taki ljudje morajo zmrzovati. Pomagajmo jim, ako premoremo!

Voda po zimi zmrzne in naredi se led. Potoki in reke so z

Kaj narava pripoveduje otrokom.

(Po Wiedemann-u posl. Anton Brezovnik.)

Jablana.

(Konec.)

Edem in sedemsetkrat sem vže praznovala vzpomladansko vstajenje, sedem in sedemsetkrat vže menjala zeleno poletno obleko z belim zimskim kožuhom.

A sedaj se mi je jela bližati starost z vsemi svojimi slabostmi. Kri se mi počasneje pretaka po žilah, obleka ni več tako praznična, kakor je bila nekdaj in koža se mi je jela grbančiti. Tudi udje mi niso več tako živi in gibični, kakor mi so bili nekdaj; nekateri so vže popolnoma otrpeli in moči me vidno zapuščajo. Tudi v nogah nisem več dovolj trdna in bojim se, da me prvi silni vihar podere na tla. Sadja obrodim le še malo kaj dobrega in redko kdo se mi zahvali zanj. Ni dolgo tega, da sem slišala od dveh tu mimo idočih mladeničev bridkostne besede, ki so me globoko zbolele v sree. Pogovarjala sta se o meni, in jeden je dejal: „Zakaj neki stoji ta stara jablana tukaj? Nič prida sadú ne donaša več, le drugim boljšim drevesom jemlje prostor.“ In drugi je pristavil: „Jaz bi jo bil vže davno zagnal v peč!“

Bridke so bile te besede za mene, a tolažila sem se s tem, da se tudi vam ljudem ne godi nič bolje. Ali ni morda žalostna resnica, da je človek, ko postane star in slaboten, ko se mu začne lice grbančiti, zobje in lasje izpadati, poprej živahni in gibični udje zastajati, mladini v posmeh in zaničevanje? To vidite lahko vsak dan, kako živahna, vesela in brezskrbna mladina s prekim očesom gleda na starega človeka, posmehuje se njegovej slabosti in mu zavida še to malo veselja, kar ga ima.

Ali niste morda še nikoli slišali iz ust mladih ljudij besede: Čemu je še tega starca treba na svetu? Ni za nobeno rabo več, le poglejte ga, kako vže komaj lázi itd. Da, da, mladina le premalo misli na to, da tudi ona postane stara in nadležna, pa tudi njej ne bode prijetno takrat slišati zasmehovanja. Zatorej, otroci moji ljubi, bodite vedno prijazni in ljubeznjivi s starimi ljudmi, da vas Bog ne udari!

Tako tudi jaz nisem zdaj nič drugega nego uboga, življenja sita, stara jablana. Prišel je necega dné moj gospodar Ciril, ki se je z menoj vred postaral — siromak je vže ves siv in polomljen — k meni, ter mi prinesel dve lesení podpori, ki ju je uprl pod moji rami, rekoč: „Na, prijateljica moja stara, vzprejmi zadnjo dobroto iz mojih rok. Skupaj sva bila mlada in skupaj sva se tudi postarala. Skôraj se umakneva oba mlademu zaródu. Dobro zavest imava, da sva storila dobrega, kolikor sva mogla, in lahko zdaj pričakujeva najine poslednje ure. V jednom grobu bodeva počivala skupaj. Ukazal sem namreč v svojeji oporoki, da moji otroci, kadar me podere smrtna kosa, napravijo iz tvojega lesa krsto, v katereji naj počiva moje truplo.“

Na poprej omenjenih lesenih podporah sem podaljšala še za nekaj časa svoje uborno življenje. In ravno v tem času se je vršilo najlepše dejanje mojega

življenja. Rešila sem namreč mlademu človeku cvetoče življenje. Nu, poslušajte, kako je to bilo, in potlej sem pri kraji s svojo pripovedjo.

Bilo je silno vročega poletnega dné. Črno-sivi oblaki so se pripodili nad mojo glavo in kmalu je nastala strašna nevihta. Bliskalo in gromelo je, da je bilo človeka grôza in strah. Dež je lil, kakor iz škafa.

V tej hudej uri priteče deček po cesti. Takoj sem ga spoznala. Bil je moj velik sovražnik. Večkrat me je bil vže okradel in večkrat kamenje metal vame. Ko me ugleda, takój steče k meni, dà bi ga vzela v zavetje pred hudo nevihto. Ni menda prav nič pomislil, v kako nevarnost se je podal. Smilil se mi je deček, ki je bil drugače vedno poln veselja in življenja, zatorej sem sklenila rešiti ga, da-si mi je bil sovražen. In kako naj ga rešim? Otresla sem svojo glavo s tako silo nanj, da je deček kmalu spoznal, da bode še bolj premočen, ako bode stal pod menoj. To ga je storilo nejevoljnega in šel je naprej. Ali komaj je bil le nekoliko korakov od mene, zabliška se, kakor bi bilo vse v ognji, zagromi in strela tresči vame, da mi razkolje vso levo stran od vrha do tal. Postala sem hrôma, a tolažila sem se s sladko zavestjo, da sem svoje življenje završila z blagim dejanjem.

A nè, še nekaj vam moram povedati, kar mi sreč teží. Čujte torej, naj vam povem tudi to.

Z menoj in mojimi sestrami v zvezi je stara, žalostna dogodba: Moja sestra je bila ona jablana, ki je v ónih srečnih ali nesrečnih dneh — kakor vže hočete — stala v sredi paradíža. Jablana je bila ono drevo, o katerem je Bog Adamu in Evi dejal: „Od vseh drevov smeta jesti sad, le od drevesa, ki stoji sredi vrta, ne smeta jesti. Če bosta jedla, bosta umrla.“ Jablana je bilo ono drevo, na katero je bila zlezla kača zapeljivosti ter tako spravila vso nesrečo na zemljo. Jablana je bilo drevo, raz katero je lažnjiva pošast povzdignila svoj sladki in zapeljivi jezik. Jablana je bila, pod katero sta storila prva človeka prvi greh ter tako izgubila svojo nedolžnost in milost božjo. Jablana je bila, na katere zelene liste je privezan prvi sklep neizmerno dolge verige vseh hudobnih dejanj — strašna zgodovina greha. Oj kako žalosten spomin, otroci!

Zatorej, opominjam vas, spomnite se vselej na to dogodbo, kadar koli ugledate katero mojih sester. Spomnite se vselej prvega lažnika — lažnjive kače, ter bodite vedno pripravljene, da jej starete glavo, ker nikoli ne veste, kako blizu ali kako daleč je od vas.

In zdaj sem pri kraji. Glejte, da to, kar vam sem pripovedovala, ne bode zamán. Spomnite se včasih tudi mene, stare jablane, katerej kmalu zapoje sekira, da me spravi iz tega sveta.

In tako vidite, otroci ljubi, da je človeško življenje zeló kratko, da je vse minljivo, karkoli ga obdaja, da vsako posvetno veselje mine, in v hipu splava. Blagor njemu, kdor je o pravem času dobro seme sejal; njemu bode tudi smrt prijetna brv za prestop iz tega v drugo, boljše življenje.

Listje in cvetje.

Rešitev rebusa in odgonetke ugank v 11. „Vrtčevem“

listu:

Rešite rebusa:

Čednosti so krasne cvetice, ki raste in cvetó v dobrem človeškem srci.

Prav so ga rešili: Gg. Jak. Inglič, nadučitelj v Idriji; Ivan Kuret, naduč. v Šmariji pri Kopru; M. Rant, naduč. na Dobrovi; F. Stauffer, naduč. pri sv. Katarini nad Trbovljem (Štir.); Jos. Vidic, naduč. v St. Pavlu v Savinjskej dolini (Štir.); Tone Porekar, naduč. in Ant. Legjak, poduč. na Humu (Štir.); G. Koželj, učit. pri Sv. Gothardu; M. Vurnik, org. v Mirni Peči; Jernej Pire in Jos. Kumar v Idriji; Jožef Erjavec na Vojskem; Francé Peternel, mladenič v Novakih (Gor.); Leon Meneinger, uč. meš. šole v Krškem; Vladimir in Milan Pertot, dijaka v Trstu; Fr. Ledrarjev, Mat. Obrnikov, Jer. Rožičev, dijaki in Boris Zarnik, uč. v Ljubljani; Friderik Drobnič in Ferd. Plaskan, uč. v Braslovčah (Štir.); Dragotin Koderman, uč. v Frakolovem (Štir.); Jož. Kraner, uč. pri sv. Ani na Ščavnici (Štir.); Val. Gril, uč. v St. Ilji pri Gradiču (Štir.); Karl Pestevšek, uč. v Slivnici pri Mariboru, — Gospa A. in gdč. T. Treven in A. Murnik v Idriji; M. Kramar, učit. v Braslovčah (Štir.); M. Pustisek, uč. sopr. v Blagovni; M. Trebše, uč. sopr. v Otaleži (Gor.); Roz. Vizjak, učit. sopr. v Gorenjej Ponikvi (Štir.); Alojzija Dolence, gdč. v Ajdovščini; Marija in Leopoldina Rant, gdč. na Dobrovi; Albina Rupnik, gdč. v Leskovei; Minka Verbič, gdč. v Bistri; Micika Krojepl, uč. v Zrečah (Štir.); Anica Planinec, Matilda Rössner, Emilija Jarc, Marjeta

Bošnjak, Terezika Hojnik, Lenika Juhart, Leopoldina Drobnič, Ivana Korun, Franca Primožič, Kristina Jeraj, Marija Radišek, Jožefa Pšakar Marija Plaskan, učenke, in Marijea Rössner, živelja v Braslovčah (Štir.); Elizabeta Košica, Julijana Čančar, Antonija Dragar in Marija Čančar, učenke v Ojstrici (Štir.); Ana Milavec, Frančiška Matičič, Rezika Rovani, Ivanka Podboj, Ivanka Primožič, Frančiška Marinšek, Marija Krašovec, Pepica Novak, Franika Benčan, Mici Kolar, Marijea Petrič, Ivanka Blažon in Marjetica Ivančič, učenke v Planini; Lizika Breg, Terezija Koban in Julika Žigrt, učenke v Slivnici pri Mariboru; Rozika Reizinger, Terezika Bračič, Julika Pečnik, Terezika Drobnič in Katika Purg, učenke v Selah pri Ptuj.

Odgonetke ugank:

1. Povsod jedó, dokler niso siti; 2. Škarje;
3. Šivanka; 4. Klešče; 5. Milin.

Imamo še nekoliko nepopolnih „Vrtčevih“ letnikov z leta 1890., pri katerih manjka samo 3. številó. Kdor želi tak nepopolen letnik imeti, dóbi ga s poštnino vred za 50 kr.

Upravništvo „Vrtčevo.“

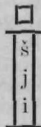
Listnica. Gosp. Fr. S. F. v Lj.: Lepa hvala za poslano stvar; pride na vrsto prihodnjíc, danes ni bilo mogoče. Prosimó še večkrat kaj! — Janko B. v G.: Lepa hvala; pride na vrsto! Da ste nam zdravi! — Gosp. Miroslav: Vašoj pesenci „Materina molitev“ bi še treba mnogo poprave. V tej obliki ne moremo ž njo v javnost. — F. G. v Retjah: Dohé se še vsi listi letošnjega „Vrtca.“ a naročnina se naprej plačuje.

Rebus.

(Priobčil F. Stegnar.)

”

”

(Rešitev in imena rešilcev v prihodnjem listu.)

Vabilo k naročbi.

Denašnji list zvršuje dva in dvajseto „Vrtčevo“ leto, in ako Bog dá, začne „Vrtec“ s prihodnjim letom svoj tri in dvajseti tečaj.

Predno vabimo k novejši naročbi, sveta dolžnost nam je, da se prav iskreno zahvalimo vsem ónim našim in „Vrtčevim“ prijateljem, ki so nam z naročnino in nabiranjem naročnikov v to pripomogli, da se je „Vrtec“ mej našo dobro slovensko mladino širil ter se vžé dva in dvajset let tudi ohranil. Ti naši prijatelji, tega smo si svésti, skrbeli bodo tudi še dalje, da se „Vrtcu“ njegov obstanek zagotovi. A tudi mi od svoje strani smo si prizadevali vse, da bi, kolikor mogoče, zadovoljili svojim prijateljem in naročnikom. Da-si je bilo naše podjetje v preteklih letih silno težavno, vendar se nismo bali ne truda ne obilnih stroškov pri „Vrtčevem“ izdavanju in uredovanju. Še vsako leto se je nabralo toliko naročnikov, da smo list izdajali, da-si težavno, a vendar brez kake gmotne izgube. V prvej vrsti gre tedaj hvala vsem ónim rodoljubom in prijateljem naše slovenske mladine, ki so naš list podpirali z redno naročnino; ako bi teh ne bilo, tudi bi ne imel zdaj „Vrtec“ ónih tál v našem národu, kakor jih imá; od vseh strani nam dohajajo poročila, da se je „Vrtec“ našej mladini takó omílil, da ga povsod z veseljem čitajo.

Zatorej se hočemo v bodočem letu zopet žrtovati v dušni in telesni prid naše slovenske mladine. Skrbeti hočemo tudi v prihodnje, da se nam naša nežna mladina ne izneveri, ne iztují in ne okúži v sedanjih jako burnih časih, nego da raste Bógu in ljudém na čast in veselje ter v korist in blagor drage nam domovine.

Da pa to svojo težavno nalogo srečno izvédemo, prošimo vsakega pravega rodoljuba in prijatelja slovenske mladine, naj nam ne vzkráti svoje podpore, temveč prizadeva naj si, da nam še vsaj po jednega novega naročnika pridobi. Kdor se ne more sam naročiti na naš list, prošimo ga, naj ga kómu drugemu priporočí v podporo in naročbo.

Brez óbile naročnine dobrega lista izdajati ne moremo, a slabega lista izdajali ne bi radi; zatorej se nadejamo, da naša prošnja do slovenskih rodoljubov in prijateljev slovenske mladine ne ostane brez uspeha.

Program našemu listu ostane tudi bodoče leto neizpremenen, to je, kakor do sih dob, takó ostane „Vrtec“ tudi v prihodnjem letu še vedno to, v kar je odmenjen: slovenske mladini v pouk in zabavo.

Prizadevali si bodemo, da bode vsak njegov list z bodočim letom zanimiv ne samó po vsebini, nego tudi po različnosti sestavkov. Vsebina mu boé taka, da boé ustrezen malej a tudi bolj odraslej slovenske mladini, slovenskim učiteljem, starišem in sploh odgojiteljem mladine.

Cena „Vrtčeva“ ostane še vedno ista, namreč:

 Za vse leto 2 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr.

Naročnina naj se nam še ta mesec pošlje, da bodemo znali prirediti primerno število listov.

Uredništvo „Vrtčevo,“

mestni trg štev. 23 v Ljubljani.

„Vrtec“ izhaja 1. dné vsacega meseca in stoji za vse leto 2 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr. Napis: Upravništvo „Vrtčevo“, mestni trg, štev. 23 v Ljubljani.

Izdajatelj, založnik in urednik Ivan Tomšič. — Natisnila Klein in Kovač v Ljubljani.